

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Bednarek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Ryszard Witkowski

SSN Anna Dziergawka

w sprawie **P. W.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 13 marca 2023 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego Mysłowicach z 28 marca 2012 roku, sygn.

akt II K 430/11

**uchyla pkt 7 części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku i sprawę
przekazuje w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w Mysłowicach do
ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy z uwagi na zakres zaskarżenia ograniczył część sprawozdawczą uzasadnienia jedynie do opisanie okoliczności, które stały się przedmiotem wywiedzionej kasacji. Sprawa ta była już rozpoznawana przez Sąd Najwyższy, który w swoim orzeczeniu przytoczył pełną treść zapadłych orzeczeń w

stosunku do skazanego P. W. W dalszej części uzasadnienia jest przytoczona treść wymienionego rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego.

Sąd Rejonowy w Mysłowicach wyrokiem łącznym z 19 listopada 2010 roku, sygn. akt II K 331/10, połączył m.in. w pkt 1 orzeczone wobec P. W. kary pozbawienia wolności i orzekł wobec niego karę łączną 5 lat pozbawienia wolności obejmujące:

1. karę 2 lat pozbawienia wolności wymierzoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Sosnowcu z 19 stycznia 2001 roku, sygn. akt III K 535/00;

2. karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności wymierzoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Sosnowcu z 19 stycznia 2001 roku, sygn. akt VII K 1248/00;

3. karę 1 roku i 6 miesięcy oraz roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności wymierzone wyrokiem Sądu Rejonowego w Katowicach z dnia 30 września 2002 roku, sygn. akt IV K 1145/02, które to kary zostały objęte karą łączną orzeczoną w wymiarze 2 lat pozbawienia wolności;

4. dwie kary po 10 miesięcy pozbawienia wolności wymierzone wyrokiem Sądu Rejonowego w Chorzowie z 19 grudnia 2002 roku, sygn. akt II K 1529/02. które to kary zostały objęte karą łączną orzeczoną w wymiarze 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności;

5. karę 10 miesięcy pozbawienia wolności wymierzoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Katowicach z 16 maja 2003 roku, sygn. akt III K 95/03;

6. kary 8 miesięcy, 1 roku i 6 miesięcy, 1 roku oraz 6 miesięcy pozbawienia wolności wymierzone wyrokiem Sądu Rejonowego w Katowicach z 6 lipca 2006 roku, sygn. akt III K 633/00, które to kary zostały objęte karą łączną orzeczoną w wymiarze 2 lat pozbawienia wolności.

Powyższy wyrok łączny został zaskarżony wyłącznie apelacjami wniesionymi przez skazanego P. W. oraz jego obrońcę.

Obrońca w apelacji, zaskarżając wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze oraz o kosztach postępowania zarzucił rażącą surowość orzeczonych kar łącznych pozbawienia wolności oraz kar łącznych grzywien wnosząc o ich obniżenie. Skazany

w osobistej apelacji również zakwestionował wysokość orzeczonych kar łącznych, wskazując m.in. na błędy proceduralne powstałe zarówno na etapie wydawania wobec niego jednostkowych wyroków skazujących, jak i w prowadzonych następnie w tych sprawach postępowaniach wykonawczych, m.in. poprzez niezasadne w jego ocenie zarządzenie wykonania kar orzeczonych z warunkowym zawieszeniem ich wykonania. W zakresie punktu 1 wyroku łącznego wniósł o jego zmianę - z kary 5 lat pozbawienia wolności na karę 2 lat pozbawienia wolności z zawieszeniem na okres 4 lat próby, ewentualnie obniżenie kary do 10 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrokiem z 8 kwietnia 2011 roku. sygn. akt VII Ka 190/11 Sąd Okręgowy w Katowicach, po rozpoznaniu wniesionych apelacji, zaskarżony wyrok uchylił w całości i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Mysłowicach do ponownego rozpoznania.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy w Mysłowicach 28 marca 2012 roku ponownie wydał wyrok łączny, o sygn. akt II K 430/11, w którym orzekł m.in. w punkcie 7 - karę łączną 5 lat pozbawienia wolności, która obejmowała kary pozbawienia wolności wymierzone skazanemu w wyrokach Sądu Rejonowego w Sosnowcu z 19 stycznia 2001 r., o sygn. III K 535/00, Sądu Rejonowego w Katowicach z 30 września 2002 r., o sygn. IV K 1145/02, Sądu Rejonowego w Chorzowie z 19 lutego 2002 r., o sygn. II K 1529/02, Sądu Rejonowego w Katowicach z 16 maja 2003 r., o sygn. III K 95/03 oraz Sądu Rejonowego w Katowicach z 6 lipca 2006 r., o sygn. III K 633/00. W punkcie natomiast 17 orzekł, że pozostałe rozstrzygnięcia w podlegających łączeniu wyrokach pozostawił do odrębnego wykonania. W efekcie sąd wyłączył z podstawy orzekania o karze łącznej karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Sosnowcu z 19 stycznia 2001 roku, o sygn. VII K 1248/00 i tym samym pozostawił ją do odrębnego wykonania.

Kasację pierwotnie na korzyść skazanego skierował Rzecznik Praw Obywatelskich, która dotyczyła rozstrzygnięcia omawianego pkt. 7 wyroku łącznego, a w której zarzucił:

rażące i mające istotny wpływ na treść zapadłego orzeczenia naruszenie prawa procesowego, to jest art. 4 k.p.k. oraz 410 k.p.k. polegające na wydaniu wyroku łącznego wyłącznie w oparciu o część materiału dowodowego ujawnionego w toku rozprawy głównej, co skutkowało brakiem rozstrzygnięcia, co do czynu osądzonego w sprawie Sądu Rejonowego w Sosnowcu ozn. sygn. VII K 1248/00. podczas gdy występki, za który P. W. został skazany w tej sprawie pozostawał w realnym zbiegu z występkiem osądzonym w sprawie tego Sądu ozn. sygn. III K 535/00 oraz występками osądzonymi w sprawie Sądu Rejonowego w Chorzowie ozn. sygn. II K 1529/02, jak również występками osądzonymi w sprawach byłego Sądu Rejonowego w Katowicach ozn. sygn. III K 633/00, III K 95/03 i IV K 1145/02, co powinno było doprowadzić do objęcia karą łączną czynów osądzonych we wszystkich tych sprawach, albowiem orzeczono w nich kary tego samego rodzaju.

Sąd Najwyższy postanowieniem z 5 maja 2015 r., sygn. IV KK 395/14, oddalił kasację Rzecznika jako oczywiście bezzasadną stwierdzając w uzasadnieniu orzeczenia, że „(...)W tym układzie jest oczywiste, że doszło do naruszenia przepisu art. 443 k.p.k., albowiem w rozstrzygnięciu w pkt. 7 obecnego wyroku pominięto skazanie za karę pozbawienia wolności wymierzoną w wyroku z pkt III (VII K 1248/00), choć w poprzednim wyroku łącznym kara łączna obejmowała także i tą karę, a wymiar łącznej kary był tożsamy, co w obecnym – zawężonym – przedmiotowo układzie. Kara pozbawienia wolności orzeczona wyrokiem z pkt 3 (kara roku i 6 miesięcy) podlega zatem odrębnemu wykonaniu, co stanowi o tym, iż obecnie wymiar kary pozbawienia wolności jest mniej korzystny od poprzedniego(...)” i dalej stwierdził, że z uwagi na to, że Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów (art. 536 k.p.k.), to brak zarzutu naruszenia art. 443 k.p.k. nie pozwolił mu na uwzględnienie kasacji z tego powodu.

Obecnie kasację od powyższego orzeczenia wywiódł Prokurator Generalny, w której zaskarżonemu wyrokowi Sądu Rejonowego w Mysłowicach z 28 marca 2012 roku, o sygn. akt II K 430/11, zarzucił:

rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa procesowego, tj. art. 443 k.p.k. polegające na wydaniu przez sąd ponownie rozpoznający sprawę w przedmiocie wydania wyroku łącznego wobec skazanego P.W., orzeczenia surowszego niż uchylone pomimo, iż orzeczenie to było zaskarżone

wyłącznie przez obrońcę i oskarżonego na jego korzyść.

Stawiając powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części tj. pkt. 7 części dyspozytywnej i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zaważył co następuje:

W pierwszej kolejności z uwagi na treść przepisu art. 522 k.p.k. należy stwierdzić, że w układzie procesowym jaki został przedstawiony wyżej dopuszczalne było wniesienie przez Prokuratora Generalnego kasacji w niniejszej sprawie, pomimo że kasacja od zaskarżonego wyroku w stosunku do tego samego skazanego była już rozpoznawana przez Sąd Najwyższy. Każdy bowiem uprawniony może wnieść kasację i dotyczy to również podmiotów wymienionych w art. 521 k.p.k. W niniejszej sprawie po raz pierwszy kasację w trybie art. 521 k.p.k. wniósł Prokurator Generalny.

Kasacja natomiast Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna co pozwalało na rozpoznanie i uwzględnienie jej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Otóż istotnie zaskarżony wyrok został wydany z rażącym naruszeniem art. 443 k.p.k., które to uchybienie miało oczywiście istotny wpływ na jego treść.

Z treści art. 443 k.p.k. wynika bowiem, że w razie przekazania sprawy do ponownego rozpoznania wolno w dalszym postępowaniu wydać orzeczenie surowsze niż uchylone tylko wtedy, gdy orzeczenie to było zaskarżone na niekorzyść oskarżonego. Pośredni zakaz *reformationis in peius* ma również zastosowanie w postępowaniu w przedmiocie wydania wyroku łącznego (vide wyrok Sądu Najwyższego: z 13 maja 2021 roku, sygn. III KK 378/19, z 14 czerwca 2018 roku, sygn. III KK 252/18). Wyrażony w art. 443 k.p.k. zakaz odnosi się do każdego postępowania toczącego się po uchyleniu zaskarżonego orzeczenia i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania. Orzeczeniem surowszym jest każde orzeczenie ustalające dolegliwość realnie większą od dolegliwości wynikającej z treści orzeczenia uchylonego.

Przechodząc na grunt niniejszej sprawy przypomnieć należy, że zaskarżony wyrok zapadł w wyniku uchylenia przez Sąd Okręgowy w Katowicach uprzedniego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Mysłowicach na skutek apelacji tak obrońcy, jak i skazanego, które to środki zaskarżenia z oczywistych względów były wniesione na korzyść skazanego. Z samego porównania natomiast treści rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 1 wyroku Sądu Rejonowego w Mysłowicach z 19 listopada 2010 roku i rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 7 zaskarżonego wyroku z 28 marca 2012 roku, ewidentnym jest, że wydany po ponownym rozpoznaniu sprawy wyrok łączny jest orzeczeniem surowszym – co słusznie wskazał skarżący. W poprzednio wydanym wyroku łącznym sąd połączył kary pozbawienia wolności wymierzone skazanemu sześcioma jednostkowymi wyrokami wydanymi w sprawach o sygn.: III K 535/00, VII K 1248/00, IV K 1145/02, II K 1529/02, III K 95/03 oraz III K 663/00 i orzekł karę łączną 5 lat pozbawienia wolności. Natomiast po ponownym rozpoznaniu, sąd połączył kary pozbawienia wolności wymierzone pięcioma wyrokami jednostkowymi jw. pomijając wyrok skazujący Sądu Rejonowego w Sosnowcu z 19 stycznia 2001 roku, o sygn. VII K 1248/00 i również orzekł karę łączną 5 lat pozbawienia wolności. Karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności wymierzoną skazanemu w sprawie o sygn. VII K 1248/00 pozostawił natomiast do odrębnego wykonania. Oznacza to, że – jak słusznie zauważył tak skarżący, jak i poprzednio orzekający w niniejszej sprawie Sąd Najwyższy - suma orzeczonych wobec skazanego kar pozbawienia wolności wynosi 13 lat i 6 miesięcy (3 kary łączne w wymiarze: 5 lat, 5 lat i 2 lata oraz kara 1 roku i 6 miesięcy), podczas gdy w poprzednio wydanym, a następnie uchylonym wyroku łącznym suma tych kar wynosiła 12 lat pozbawienia wolności (3 kary łączne w wymiarze: 5 lat, 5 lat i 2 lata). P. W. orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Sosnowcu z 19 stycznia 2001 roku, o sygn. VII K 1248/00, karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności odbył w całości z dniem 10 kwietnia 2021 roku. Skazany odbył również obie kary łączne w wymiarze po 5 lat pozbawienia wolności orzeczone wobec niego wyrokiem łącznym wydanym w sprawie o sygn. II K 430/11. Z akt sprawy

wynika ponadto, że wobec P. W. wydany został kolejny wyrok łączny, którego zakresem przedmiotowym objęto również skazanie w sprawie o sygn. VII K 1248/00. Wyrokiem Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z 10 listopada 2020 roku, sygn. akt V K 289/20 zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z 19 maja 2021 roku, sygn. akt IV Ka 163/21, połączono skazanemu karę łączną 2 lat pozbawienia wolności, orzeczoną omawianym zaskarżonym kasacją Prokuratora Generalnego, wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Mysłowicach z karą 7 miesięcy pozbawienia wolności wymierzoną wyrokiem Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z 8 maja 2017 roku. sygn. akt V K 693/16 i orzeczono względem niego karę łączną 2 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności, natomiast umorzono postępowanie w zakresie połączenia kary pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie o sygn. VII K 1248/00. Karę powyższą skazany również odbył.

Tym samym nie ulega żadnym wątpliwości, że opisane uchybienie sądu miało charakter rażący oraz miało istotny wpływ na treść wydanego 28 marca 2012 roku wyroku łącznego.

Mając powyższe okoliczności na uwadze niezbędnym było uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Mysłowicach z 28 marca 2012 roku, o sygn. akt II K 430/11 w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania. Sąd rozpoznając na nowo sprawę będzie miał na uwadze poczynione wyżej uwagi i wyda swoje orzeczenie w zgodzie z treścią art. 443 k.p.k. oraz będzie miał na względzie treść przepisu art. 4 § 1 k.k.

Z tego też względu Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.

[PGW]

[ał]

